

سبک‌شناسی و بلاگ‌نویسی به زبان فارسی

* سیدمصطفی عاصی

** مریم مسگر خویی

چکیده

در این مقاله، ویژگی‌های زبانی و بنوشت‌های فارسی از جهت استفاده از سبک خاصی از زبان بررسی خواهد شد. در این بررسی نشان داده می‌شود که ادامه روند بلاگ‌نویسی و گسترش فزاینده آن، به خصوص در بین نسل جوان امروزی و نسل‌های آتی، و استفاده از نوع خاصی از زبان در این وبلاگ‌ها ممکن است تأثیرات قابل توجهی در تغییر زبان فارسی، به خصوص نوشتار رسمی، خط زبان فارسی و، از سوی دیگر، جهانی کردن این زبان بگذارد. برای این منظور، نمونه‌هایی تصادفی از بین هزاران وبلاگ فارسی جمع‌آوری شد و، پس از طبقه‌بندی موضوعی آنها، ویژگی‌های زبانی سبک این وبلاگ‌ها از دیدگاه زبان‌شناختی بررسی شد. آنگاه این نتیجه به دست آمد که نوعی سبک زبانی نزدیک به فارسی گفتاری غیررسمی در این وب‌نوشت‌ها به چشم می‌خورد که ویژگی‌های منحصر به فردی دارد، اما برخی ویژگی‌های نوشتار رسمی را نیز حفظ کرده است. در پایان، ویژگی‌های زبانی این سبک بررسی و توصیف شده است.

کلیدواژه‌ها: سبک، سبک‌شناسی، جامعه‌شناسی زبان، سبک‌شناسی اجتماعی، وب‌نوشت.

۱. مقدمه

امروزه به جهت دسترسی فراوان و تا حدی آسان به منابع اینترنتی و گسترش ارتباطات مجازی، در ایران نیز، مانند سایر کشورهای گسترش یافته و در حال توسعه، وبلاگ‌نویسی رواج فراوانی یافته است و افراد، در همه گروه‌ها و سطوح اجتماعی، با توجه به امکانات و منابع در دسترس‌شان، اقدام به نوشتن وبلاگ‌هایی به زبان فارسی می‌کنند. شاید بتوان گفت

* استاد پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی s_m_assi@ihcs.ac.ir

** دانشجوی دکتری زبان‌شناسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی mbbm1362@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۸۹/۵/۱۵، تاریخ پذیرش: ۸۹/۷/۵

وبلاگ‌نویسی نوعی خاطره‌نویسی یا یادداشت شخصی است، با این تفاوت که جنبه عمومی یافته و در اختیار همه کسانی که به اینترنت دسترسی و علاقه دارند قرار گرفته است. در این میان، آنچه قابل توجه است، نوع استفاده از زبان و امکانات آن برای پدید آوردن این نوشته‌ها (یا وب‌نوشت‌ها) است. در اغلب این وب‌نوشت‌ها، نوعی یکدستی و هماهنگی در استفاده از زبان به چشم می‌خورد، طوری که زبان مورد استفاده ساده و نزدیک به گفتار غیررسمی است که البته ویژگی‌های خاص خود را دارد.

ما در این مقاله سعی در توصیف این ویژگی‌ها و تأثیر آنها در تغییر زبان فارسی خواهیم داشت. شاید جنبه شخصی بودن و تا حدی خودمانی بودن این عمل باعث شده است این نوع کاربرد خاص زبان در وبلاگ‌ها رایج شود. از سوی دیگر، نیاز به برقراری سریع ارتباط در دنیای امروز سبب شده که کاربرد زبان در این گونه موارد هرچه بیشتر به سمت ساده‌نویسی و اختصار که ویژگی زبان گفتار است پیش برود.

پیش از بررسی داده‌ها، لازم است چند تعریف و بحث نظری درباره سبک و سبک‌شناسی و انواع آن و نیز ویژگی‌های زبان نوشتار و گفتار ارائه دهیم و چارچوب مورد نظر این مقاله را روشن کنیم.

۱.۱ سبک

دیدگاه‌های مختلف در رشته‌های گوناگون به تعریف «سبک» (style) پرداخته‌اند، اما این تعاریف کمابیش مشابه‌اند و در غالب آنها به بعد ساختاری و زبانی سبک اشاره شده است. متیوز (Matthews)، زبان‌شناس، در فرهنگ مختصر زبان‌شناسی (Concise Dictionary of Linguistics)، سبک را مجموعه‌ای از ویژگی‌های زبانی می‌داند که یک متن یا گفتمان را در طرز (genre) یا گونه کاربردی (register) خاصی قرار می‌دهد. (1997: 5175) از این رو می‌توان گفت که، از منظر زبان‌شناسی، طرز و گونه کاربردی زیرمجموعه سبک‌اند و این سبک متن و گفتمان است که طرز و گونه کاربردی آن را تعیین می‌کند. منظور متیوز از متن و گفتمان، تمام انواع کاربرد زبان است، چه به صورت نوشتاری چه به صورت گفتاری.

از دیدگاه جامعه‌شناسی زبان، هر گاه دو پاره گفته در یک زبان معنا و اطلاعات کاملاً یکسانی داشته باشند، اما ساختار زبانی آنها متفاوت باشد، از دو سبک مجزا استفاده شده است. (Asher 1994: 275) این تعریف ساده سبک را در جامعه‌شناسی زبان نوعی تنوع زبانی در نظر می‌گیرد که ممکن است افراد مختلف، در موقعیت‌های مختلف، از آن استفاده

کنند. در این دیدگاه، ارتباطی بین سبک و طرز یا گونه کاربردی دیده نمی‌شود و تنها بعد ساختاری آن مورد نظر است. گویی سبک‌های مختلف گونه‌های هم‌معنایی هستند که گوینده یا نویسنده از بین امکانات مختلف زبان دست به انتخاب آن زده است. این انتخاب ممکن است آگاهانه یا ناآگاهانه باشد و، بسته به نوع گفتار یا نوشتار، قواعد و هنجارهای خاصی بر بافت قابل تغییر حاکم است. (Ibid: 276)

تعریف مشابه دیگری در این دیدگاه ارائه شده است که سبک را به مثابه یک انتخاب در نظر گرفته است. از این رو، سبک ترجیح آگاهانه یا ناآگاهانه یک صورت یا ساختار خاص زبانی به صورت‌ها یا ساختارهای دیگر است. در اینجا نیز به نقش ملاحظات بافتی، زمان، مکان، ماهیت بافت ارتباطی و غیره در نوع انتخاب سبک اشاره شده است. (Brown 2006: 203)

در این مقاله، به سبک از دیدگاه جامعه‌شناسی زبان، چنان که در بالا به آن اشاره شد، یعنی نوعی تنوع زبانی، توجه شده که در وب‌نوشت‌ها به عنوان انتخاب زبانی به کار رفته است.

۱.۲ سبک‌شناسی

«سبک‌شناسی» (stylistics) به بررسی سبک‌های مختلف و ویژگی‌های آن اطلاق می‌شود. بهتر است پیش از پرداختن به این حوزه انواع مختلف آن را بازنشاسایی کرده و ویژگی‌های هر یک را برشماریم.

به‌طور کلی می‌توان سبک‌شناسی را در سه گروه دسته‌بندی کرد (Matthews 1997: see 357):

(Malmkjær 1991: 438-440):

۱. سبک‌شناسی ادبی (literary stylistics)
۲. سبک‌شناسی جامعه‌شناختی زبان (sociolinguistic stylistics)
۳. سبک‌شناسی عمومی (general stylistics) یا سبک‌شناسی اجتماعی (sociostylistics)

در سبک‌شناسی ادبی، ویژگی‌های نوشته‌های کلاسیک ادبی (نظم و نثر) در دوره‌های پیشین و حاضر مطالعه می‌شود (Matthews 1997: 5172)؛ برای نمونه، بررسی سبک شاعران ایرانی قرن هفتم، مانند حافظ. در سبک‌شناسی ادبی ایران، انواع مختلف سبک‌های شعری و ادبی تعریف شده و اصولاً به زمان و مکان پدید آمدن اثری ادبی و آثار مشابه آن توجه می‌شود نه به زبان آنها، مانند سبک‌های هندی، عراقی و خراسانی. از این رو، این نوع سبک‌شناسی مدنظر ما نمی‌باشد.

در سبک‌شناسی جامعه‌شناختی زبان، سبک به مثابه گونه‌ای زبانی در یک نظام اجتماعی مترقی در نظر گرفته می‌شود و اهمیت نقشی آن مورد توجه است. از این رو، سبک‌شناسی جامعه‌شناختی زبان بر جزئیات ویژگی‌های زبانی مجزا، الگوها، ساختارها، سطوح، و اهمیت و تأثیر آن بر مخاطب تأکید می‌کند. (Brown 2006: 213) این گونه سبک‌شناسی نیز در نظر نیست؛ زیرا ما در این مقاله به نقش سبک‌های مختلف در وبلاگ‌نویسی نخواهیم پرداخت.

سبک‌شناسی اجتماعی یا همان سبک‌شناسی عمومی به بررسی گونه‌ها - گونه‌های کاربردی و گفتمان‌های غیرادبی - چه به صورت نوشتاری چه به صورت گفتاری، می‌پردازد. در این حوزه، توجه بیشتر بر گفتمان‌های رسانه‌ای، مانند گفتمان فیلم‌ها، اخبار، گزارش‌ها، تبلیغات، سیاست‌مداران و غیره است و کاربرد و ویژگی‌های زبان در آنها مطالعه قرار می‌شود (Ibid). به نظر می‌رسد بررسی وبلاگ‌های فارسی در چارچوب این نظریه مناسب‌تر باشد؛ زیرا همان‌گونه که گفته شد این نظریه به حوزه‌های رسانه‌ای و ارتباطی توجه دارد. وبلاگ‌نویسی نیز نوعی کار رسانه‌ای است که از طریق اینترنت و ارتباطات مجازی در دسترس است.

۱.۳ ویژگی‌های نوشتار و گفتار

برای بررسی ویژگی‌های سبک رایج در وبلاگ‌نویسی بهتر است نگاهی به تفاوت‌ها و شباهت‌های زبان گفتاری و نوشتاری بیندازیم. همان‌طور که در تعاریف مختلف از سبک و سبک‌شناسی می‌بینیم، تفاوتی بین نوشتار و گفتار از جهت بررسی سبکی وجود ندارد. بدین معنا که این رشته هر دو حوزه گفتار و نوشتار را دربرمی‌گیرد و به هر دو به یک میزان بها می‌دهد. اما می‌دانیم که دو گونه نوشتاری و گفتاری گاه تفاوت‌های اساسی به لحاظ ساختاری و نیز به لحاظ کاربرد و نقش دارند. زبان نوشتاری، در مقایسه با زبان گفتاری، پایاتر است و بر بافت غیرزبانی تکیه ندارد. (Stubbs 1980: 110) می‌توان گفت نوشتار نسخه ویرایش شده گفتار است. هر نوشته‌ای ممکن است بارها مورد تجدیدنظر و بازبینی قرار بگیرد؛ در حالی که گفتار در زمان واقعی بیان می‌شود، از این رو، زودگذر، ناپایا و غیرقابل تجدیدنظر است.

استابز (Stubbs) ادعا می‌کند که متن نوشتاری بیش از متن گفتاری بار اطلاعاتی دارد. او می‌گوید متن نوشتاری احتمالاً کوتاه‌تر است و، بنابراین حشو کمتری در آن است؛ زیرا تکرار کمتر و محتوای واژگانی بیشتری دارد و نیز واژگان دستوری کمتری را دربرمی‌گیرد (Ibid). همچنین، همان‌گونه که گفته شد، نقش این دو گونه از زبان از یکدیگر متمایز است. زبان گفتاری برای گفتگو، بحث، سخنرانی و غیره در زمان خاصی به کار می‌رود، در حالی که

نوشتار نقشی ماندگارتر دارد و، برحسب موضوعی که بدان می‌پردازد، مورد استفادهٔ اقشار مختلف مردم در زمان‌ها و مکان‌های مختلف است.

استابز (Ibid: 17) ویژگی‌های این دو گونهٔ زبانی را دسته‌بندی کرده است: گفتار دارای آهنگ، زیروبمی، تکیه، ریتم، سرعت پاره‌گفته، توقف، سکوت، تنوع در بلندی صدا، و ویژگی‌های فرازبانی شامل دمش، خنده، کیفیت صدا، زمان‌بندی، و تاثیرپذیری از بافت فیزیکی است. با توجه به این ویژگی‌ها، به نظر می‌رسد که میزان رسایی و قابل فهم بودن پیام گفتاری بسیار بیشتر از پیام نوشتاری است. زیرا این ویژگی‌های زبانی و غیرزبانی به کمک درک متن گفتاری می‌آیند. از دیگر سو، نوشتار دارای ویژگی‌هایی مانند فاصله‌گذاری بین کلمات، نشانه‌های سجاوندی، سبک خطی، ایتالیک و سیاه‌شدگی حروف، زیرخط، برجسته کردن حروف در خط لاتین، علائم گرافیکی مانند خطوط، شکل‌ها، مرزبندی، نقشه، جدول، مخفف‌نویسی، اندیشه‌نگاری مانند & و @، چارچوب، پاراگراف‌بندی، حاشیه‌گذاری، پانویس و سرنویس یا عنوان و زیرعنوان، دوام، و در نهایت به‌کارگیری بافت متنی (co-text) است. به نظر می‌رسد این ویژگی‌ها در جهت هرچه قابل فهم‌تر کردن متن نوشتاری به کارگرفته می‌شود.

آنچه در اغلب وبلاگ‌های فارسی مشاهده می‌شود، کاربرد ساختار نحوی و واژگانی زبان گفتار در نوشتار است، بدون اینکه ویژگی‌های بافت گفتار، که در بالا ذکر شد، در آن دیده بشود. یعنی اصولاً ماهیت نوشتار به گونه‌ای است که نمی‌تواند ویژگی‌های گفتار را داشته باشد اما ساختار نحوی و واژگانی گفتار در قالب ویژگی‌های مربوط به نوشتار قرار می‌گیرد. بدین ترتیب، می‌توان گفت که نوشته‌های وبلاگ‌های فارسی دیگر نوشتار فخیم و ویرایش شده نیستند و دستخوش تغییراتی شده‌اند که، همان‌طور که گفته شد، ناشی از کاربرد آن در بستر ارتباطات پرسرعت و مجازی است. ما این نوع کاربرد زبان را در وبلاگ‌نویسی "سبک نزدیک به گفتار غیررسمی" می‌نامیم.

در ادامه، تلاش شده است که سبک نحوی و واژگانی نمونه‌هایی از هزاران وبلاگ فارسی بررسی شود.

۲. روش پژوهش

داده‌های این مقاله از بین هزاران وبلاگ فارسی انتخاب شده است؛ به این ترتیب که با جستجوی عنوان وبلاگ در جستجوگر گوگل (google) هزاران نمونه به دست آمد و از بین

آنها به طور تصادفی و بنویشت‌هایی انتخاب شد. البته، با توجه به اهداف این مقاله، سعی بر آن بود که از همه انواع وبلاگ‌ها (علمی، مذهبی و شخصی) به تعداد مساوی انتخاب و بررسی شود. در نهایت، به دلیل محدودیت صفحات مقاله، تنها نمونه‌هایی از این وب‌نوشت‌ها آورده شده است. شایان ذکر است که همه نمونه‌ها به همان شکلی که در وب‌نوشت‌ها بوده در اینجا آورده شده و علائم سجاوندی و خط و سبک آنها هیچ تغییری نکرده است.

۳. تحلیل داده‌ها

۳.۱ طبقه‌بندی وبلاگ‌ها

پیش از پرداختن به توصیف سبک‌شناختی وبلاگ‌ها، لازم است انواع آنها را از نظر موضوعی طبقه‌بندی کرده و نوع انتخاب زبان را در آنها شرح دهیم. برای این منظور، پس از بررسی صدها وبلاگ با موضوعات مختلف، در نهایت، انواع آن را به شرح زیر بازشناختیم.^۱

۱. وبلاگ‌های مذهبی
۲. وبلاگ‌های علمی
۳. وبلاگ‌های شخصی

دسته اول وبلاگ‌های مذهبی‌اند که به بیان نظریات شخصی درباره مذهب، معرفی محصولات مذهبی و پرداختن به مناسبت‌های مذهبی اختصاص دارند. زبان اکثر این وبلاگ‌ها نوشتار رسمی رایج است؛ اما، در تعداد قابل توجهی از آنها، زبان نزدیک به گفتار غیررسمی نیز به کار می‌رود که، همان‌گونه که گفته شد، سبک اصلی مورد بررسی ما در این مقاله خواهد بود. در زیر می‌توان به دو نمونه از این گونه وبلاگ‌های مذهبی توجه کرد:

الف) نمونه‌ای از کاربرد نوشتار رسمی

بدون تردید مسئله حجاب و پوشش مسئله‌ای است که تنها از بدو ورود اسلام بلکه قبل از آن نیز در نزد ایرانیان از جایگاهی پرمرتب برخوردار بوده است. پس از ورود اسلام نیز حسب حکم آسمانی حجاب ایرانیان همواره در نکوداشت این موهبت آسمانی در نهایت جد و جهد کوشیده‌اند و حدود و ثغور آن را به تمام و کمال بجای آورده‌اند.

ب) نمونه‌ای از کاربرد زبان نزدیک به گفتار غیررسمی

فرارسیدن ماه محرم که ماه شهادت سرور شهیدان عالم، حضرت امام حسین(ع) و نیز یاران وفادار ایشان هست رو به تمامی شما عزیزان تسلیت عرض میکنم. امید وارم که منو هم از دعای خیرتون فراموش نکنید ...

دسته دوم وبلاگ‌های علمی با موضوعات پزشکی، مهندسی، آموزش زبان انگلیسی، علوم انسانی، کامپیوتر، موسیقی و غیره‌اند. در این وبلاگ‌ها، نویسندگان، با توجه به تخصص خود در رشته‌های مختلف، به طرح موضوعات مرتبط پرداخته و گاه به تبادل نظر با افراد علاقه‌مند به همان رشته می‌پردازند. در این گونه وبلاگ‌ها، در صورتی که بسیار تخصصی باشند، زبان نوشتار رسمی استفاده می‌شود و، در صورتی که با نظریات شخصی و ردوبدل کردن اطلاعات همراه باشد، به زبان گفتار غیررسمی نزدیکتر است. در این وبلاگ‌ها نیز، گرچه سبک غالب سبک نوشتار رسمی است، اما تمایل به استفاده از زبان گفتاری نیز به‌وفور دیده می‌شود. در زیر، دو نمونه از این دسته از وبلاگ‌ها آورده شده است:

الف) نمونه‌ای از کاربرد نوشتار رسمی

سازمان ناسا طی روزهای اخیر خبر از دو کشف جدید و پر اهمیت داده است که می‌تواند در مسیر تحقیقات فضایی اش تأثیرگذار باشد ...

ب) نمونه‌ای از کاربرد زبان نزدیک به گفتار غیررسمی

امروز می‌خواهم یک ذره در رابطه با شطرنج صحبت کنم چیزی که درونش دنیایی از علم و تفکر خوابیده شاید فکر کنید شطرنج چیزی به عنوان یک سرگرمی و تفریح باشد ولی اگر به دقت به اون نگاه کنید و شطرنج بازی کنید متوجه می‌شوید که یکی از بازی‌های سخت دنیا است ...

نوع سوم وبلاگ‌ها، که بیش از همه کاربرد دارد و در بین همه نوع قشری رواج یافته است، وبلاگ‌های شخصی است. در این وبلاگ‌ها، موضوعات متنوعی وجود دارد و نویسندگان، مانند دفترچه خاطرات خود، از هر دری سخن می‌گویند و روی موضوع خاصی تمرکز ندارند. تعداد این وبلاگ‌ها از دو دسته دیگر بیشتر است و از این رو به نظر می‌رسد بیشترین تأثیر را در تغییر زبان فارسی داشته باشند. بنابراین، سبک مورد بررسی ما در این مقاله سبک نوشتاری این نوع وبلاگ‌ها است که در اکثر قریب به اتفاق آنها نوعی سبک نوشتاری غیررسمی و نزدیک به زبان گفتار غیررسمی است.

نخستین دلیل انتخاب این نوع سبک، ویژگی سرعت زبان گفتار است که لازمه برقراری سریع ارتباط در دنیای امروز و در بستر مجازی است. البته، انتخاب سبک از جانب

نویسندگان به عوامل دیگری نیز بستگی دارد؛ از جمله: هرگاه نویسنده وبلاگ شخص معروفی است، سعی می‌کند از زبان فخیم‌تری استفاده کند و، به عکس، هر چه شخص بی‌نام و نشان‌تر باشد، سبک نزدیک به گفتار غیررسمی در وب‌نوشت‌های او بیشتر دیده می‌شود. عامل تأثیرگذار دیگر در این انتخاب، سن نویسندگان وبلاگ است. به نظر می‌رسد، هرچه سن آنها کمتر باشد، از سبک نزدیک به گفتار غیررسمی بیشتر استفاده می‌کنند. ملاحظه می‌شود که وبلاگ‌نویسی در سنین بین ۱۸ تا ۳۰ سال بیشترین آمار را به خود اختصاص داده است؛ بنابراین، کاربرد زبان نزدیک به گفتار غیررسمی در وبلاگ‌های شخصی بیشتر است. نوع انتخاب سبک از منظر جنسیت نویسندگان تفاوت قابل ملاحظه‌ای را نشان نمی‌دهد و زنان و مردان در کاربرد و انتخاب سبک نزدیک به گفتار غیررسمی برابری نشان می‌دهند. در بخش بعد، نگاهی به ویژگی‌های زبانی این نوع سبک (سبک نزدیک به گفتار غیررسمی) خواهیم انداخت.

۳.۲ ویژگی‌های سبک نوشتاری وبلاگ‌ها

همان‌طور که گفته شد، در اغلب وبلاگ‌ها، از سبکی مابین گفتار غیررسمی و نوشتار رسمی فارسی استفاده می‌شود. به همین دلیل، برخی از ویژگی‌های زبان گفتار و برخی از ویژگی‌های زبان نوشتار را در آن می‌بینیم. از آن جمله، در این سبک، همانند سبک‌های نوشتاری، بار اطلاعاتی زیادی وجود دارد؛ بدین گونه که اغلب اوقات، در فضایی به اندازه یک صفحه، اطلاعات زیادی درباره موضوع مورد بحث جای می‌گیرد و بنابراین مطالب حشو کمتر و محتوای واژگانی بیشتری دارد. همچنین این گونه نگارش پایا است و اغلب در قالب بایگانی در صفحه مورد نظر قرار می‌گیرد. علائم سجاوندی نیز در آنها به چشم می‌خورد، اما آنچه بیشتر قابل ملاحظه است کاربرد بدون محدودیت و بدون قاعده این علائم است. به این ترتیب، برخی ویژگی‌های زبان نوشتار در این وب‌نوشت‌ها دیده می‌شود. اما ویژگی‌های زبان گفتاری این سبک اندکی بیشتر است که در زیر به برخی از آنها اشاره می‌شود.

۳.۲.۱ ویژگی‌های دستوری

از جمله ویژگی‌های خاص دستوری این سبک که بیشتر متعلق به گفتار غیررسمی است آن است که در بسیاری از آنها از الزامات دستوری خاص زبان نوشتار تحطی می‌شود. برای

نمونه، ترتیب قرارگیری واژه‌ها در آن متفاوت از نوشتار عادی است و، در انتخاب این ترتیب، آزادی عملی بیشتری به چشم می‌خورد. به مثال‌های زیر توجه کنید:

۱. اومدم اینجا عید دیدنی شما!
 ۲. حالا من اینجا ... قم
 ۳. ساعت ۱۲ گذشته بود، می‌خواستم واسه اولین بار بعد از چند وقت و اندی زود برم بخوابم تا فردا کله سحر زود بتونم برم شرکت برای یه لقمه نون لواش بسته‌ای.
 ۴. دلیل این کار در صورتی که هم اسمش رو می‌بردن و هم داخل ماشین رو نشون می‌دادن و هم درباره‌اش صحبت می‌کردن و هم خود ماشین رو در حالت‌های مختلف و نماهای مختلف نشون می‌دادن، چی می‌تونه باشه؟
 ۵. همش با گل پری توی ... بودیم مشغول آموزش.
- ویژگی دیگر این سبک این است که، همانند گفتار غیررسمی، بسیاری از افعال به صورت مخفف یا عامیانه ظاهر می‌شوند. در مثال‌های پایین، زیر این نوع افعال خط کشیده شده است. برای نمونه، همان‌طور که دیده می‌شود، فعل می‌خواهین در شماره (۱) به صورت می‌خواهین به کار رفته یا به جای بزنند در شماره (۳) بزنه به کار رفته است:

۱. اگه می‌خواین لطف کنین و بازم منو همراهی کنین تشریف بیارین به وبلاگ جدید من.
۲. آدرس جدید وبلاگم هم این هستش.
۳. نوگل خانوم ترجیح داد که چرت بزنه و دیگه جوگیر نشه.
۴. گفتم یه چیزی بنویسم تا اینجا از این وضع دربیاد.
۵. دیدم بهانه خوبیه تا درباره git بنویسم.

۳.۲.۲ ویژگی‌های واژگانی

واژگان به کار رفته در سبک مورد نظر تا حد زیادی واژگان زبان عامیانه است که گاه شکل رسمی به خود گرفته و در نوشتار جای می‌گیرد؛ از جمله، در موارد پایین که در آنها زیر واژه مورد نظر خط کشیده شده است:

۱. خلاصه این رفیق ما، خیلی به دعا احتیاج داره.
۲. نمی‌دونم چی شد که یهو کشید کنار ...

۳. امروز می‌خواهم یک ذره در رابطه با شطرنج صحبت کنم.
۴. واسه شرکت در ضبط برنامه‌های نوروزی.
۵. یک عالمه خاطرات مختلفو دوباره زنده کردم.

ملاحظه می‌شود که نویسنده در شماره (۱) به جای کاربرد دوست که شکل رسمی تری دارد از واژه رفیقی استفاده کرده یا در شماره (۲) عبارت بیهو که تنها در گفتار غیررسمی مورد استفاده است به کار رفته است. به همین شکل واژه‌های یک ذره، واسه و یک عالمه بیشتر در گفتار غیررسمی کاربرد دارند تا نوشتار رسمی.

ویژگی دیگر، کاربرد صورت عامیانه واژه‌های عامی است که هم در گفتار غیررسمی و هم در نوشتار رسمی کاربرد دارند. به این معنا که واژه‌هایی وجود دارند که در هر دو صورت گفتاری و نوشتاری به کار می‌روند اما در گفتار تلفظ آنها متفاوت از نوشتار است. در این وب‌نوشت‌ها، صورت تلفظی گفتاری واژه‌های عام مورد استفاده قرار می‌گیرد. به نمونه‌های زیر توجه کنید:

۱. فقط یه تعداد کمی از مردم و جوونا میان.
 ۲. عید دیدنیهای خونگی و فامیلی و اس ام اسی و تلفنی و اداری و همکاری تموم شد.
 ۳. خیلی دوست داشتم عید بریم مسافرت و خونه بخریم.
 ۴. ولی اگر به دقت به اون نگاه کنید ...
 ۵. امشب برای عمل جراحی چشم، عازم تهران.
- در شماره (۱) جوون به جای جوان و در شماره (۲) خونگی به جای خانگی و تموم به جای تمام به کار رفته است. در نمونه‌های دیگر نیز این فرایند به چشم می‌خورد. به همین شکل، ضمائر نیز با صورت تلفظ گفتاری‌شان مورد استفاده قرار می‌گیرند. این ویژگی در نمونه‌های زیر قابل مشاهده است. برای نمونه به جای تان از تون در واژه عیدتون استفاده شده است:

۱. آخه توی مدرسه راهنماییمون، اون بود که ...
۲. سلام به همه دوستانی که میدونم هنوزم تو تب و تاب کنکور و انتخاب رشته هستن و خوانندگان همیشگی وبلاگمون یا بهتر بگم وبلاگتون!
۳. عیدتون مبارک. سال جدید به کام.
۴. و امیدوارم که همه به آرزوهاشون برسند از جمله من.

۵. با اینکه او مدن بهار امسال رو زیاد حس نکردم و مثل بقیه سالها برام رنگ و بوی عید نداشت ...

۳.۲.۳ کاربرد اصطلاحات رایج در زبان روزمره در وب‌نوشت‌ها

کاربرد اصطلاحات و ضرب‌المثل‌های زبان روزمره در این وب‌نوشت‌ها ویژگی دیگر آن است. اصطلاحات عامیانه‌ای که بیشتر در گفتار روزمره مردم در موقعیت‌های مختلف به کار می‌روند:

۱. مرده را هم زیادی بالا پایین کنی به کفنش گند می‌زنه ... اینجوری‌است دیگه.
۲. خداییش خیلی باحال بودن و جای خوبی هم بکار رفته بودن.
۳. یا شاید برای اینکه خدایی نکرده ما نبینیم.
۴. هر چی ازش بگم کم گفتم.
۵. شاید ته حقوقش ۵۰۰۰۰۰ تومان براش بمونه.

۴. نتیجه‌گیری

مشاهده و بررسی زبان وب‌نوشت‌ها در وبلاگ‌نویسی فارسی نشان می‌دهد که این زبان با نوشتار عادی زبان فارسی تفاوت اساسی دارد و، ضمن داشتن برخی ویژگی‌های نوشتار رسمی، زبانی نزدیک به گفتار است که بسیاری از ویژگی‌های زبان گفتار غیررسمی را در خود جای داده است. این امر به دلیل برقراری ارتباط در بستر مجازی اتفاق افتاده است.

این وب‌نوشت‌ها، از این جهت که کاربرد گسترده‌ای در بین اقشار مختلف دارند و روز به روز بر تعداد آنها افزوده می‌شود، می‌توانند به سرعت در تغییر زبان فارسی نوشتاری و گفتاری تأثیرگذار باشند و آن را از حالت رسمی و فخیم به سبکی ساده و عامیانه و البته کوتاه و ساده تبدیل کنند و از این جهت درخور بررسی و موشکافی هستند.

پی‌نوشت

۱. آدرس اینترنتی برخی از وبلاگ‌های بررسی شده در فهرست منابع اینترنتی آمده است.

منابع

Asher, R.E. (1994). *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. England, oxford: Pergamum Press Ltd.

Brown, Keith (2006). *Encyclopedia of Language and Linguistics*. V 12. 2nd ed. Amsterdam: Elsevier.

Malmkjær, Kristen (1991). *The Linguistics Encyclopedia*. New York: Routledge.

Matthews, P.H. (1997). *Concise Dictionary of Linguistics*. V 10. New York: Oxford University Press.

Stubbs, Michael (1980). *Language and Literacy: The Sociolinguistics of Reading and Writing*. England: Routledge & Kegan Paul Ltd.

<http://amamasr.mihanblog.com/>

<http://amir.noteahang.com>

<http://asgar.asgharzadeh.com/>

<http://atefehkiani.persianblog.ir/>

<http://www.din-andisheh.blogfa.com/>

<http://e.f.h-hamed.mihanblog.com/>

<http://farhadi.ir/blog/>

<http://gun.mihanblog.com/>

<http://www.elmrooz.mihanblog.com/>

<http://innocent.mihanblog.com/>

<http://irdanesh.persianblog.ir/>

<http://www.jarangi.about.exijen.com/>

<http://www.leilamahmoodi.blogfa.com/>

<http://mahmoodsanei.blogfa.com/>

<http://majidcell.javanblog.com/>

<http://mahmoodsanei.blogfa.com/>

<http://mesbahelhoda.blogspot.com/>

<http://mmotamednia.persianblog.ir/>

<http://www.mostafa-alemi.mihanblog.com/>

<http://physics.javanblog.com/>

<http://rara.blogfa.com/>

<http://roshanakastaraki.wordpress.com/>

<http://tooti.iranblog.com/>

<http://www.webname.ir/>

<http://yzanganeh.persianblog.ir/>